

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

**Betreft: Overzicht van de ontwikkelingen op niveau van de Europese Unie (EU) –
september 2020**

In deze mededeling aan de Vlaamse Regering wordt een overzicht gegeven van de voor Vlaanderen relevante ontwikkelingen in het Europese besluitvormingsproces tijdens de maand september.

1. Discussies voorbij maand in de (Europese) Raad

1.1. Schending Terugtrekkingsakkoord door VK bemoeilijkt laatste Brexit-onderhandelingen

Begin september kwam het Iers Protocol, deel van het Terugtrekkingsakkoord, onder hoogspanning door de introductie van de Britse 'Internal Market Bill'. Dit is een wetsvoorstel dat een beleidskader voorstelt om handel tussen de verschillende delen van het VK zo vlot mogelijk te laten verlopen na de terugvloeiing van bevoegdheden van het EU-niveau naar het VK. Dit wetsvoorstel bevat echter ook een aantal clausules die de Britse regering de macht zou geven om delen van het Iers Protocol unilateraal te interpreteren, te wijzigen of niet toe te passen. Hiermee schendt de Britse Regering het Terugtrekkingsakkoord. Deze schending van het internationaal recht tast het vertrouwen tussen de onderhandelaars verder aan en bedreigt het broos evenwicht tussen de bescherming van het Goede Vrijdagakkoord en de integriteit van de Europese interne markt. Een loyale uitvoering van het Terugtrekkingsakkoord is van groot belang voor de Vlaamse Regering. Desalniettemin liepen de onderhandelingen verder, met eind september de 9^e – en voorlopig laatste – formele onderhandelingsronde. Knelpunten blijven het gelijk speelveld, visserij en governance. Op 1 oktober kondigde Commissievoorzitster von der Leyen uiteindelijk aan een inbreukprocedure tegen het VK te hebben gestart. Minister-president Jambon besprak deze maand de stand van zaken van de onderhandelingen en de Vlaamse bezorgdheden met EU-hoofdonderhandelaar Michel Barnier en zijn team. Daarnaast had hij een onderhoud met de Britse ambassadeur Shearman.

1.2. Brexit en MFK centraal tijdens Raad Algemene Zaken

Op 22 september vond de Raad Algemene Zaken plaats, waarbij men onder meer de ontwerpconclusies van de Europese Raad van 1 en 2 oktober besprak. De invulling van het concept 'strategische autonomie' zorgde voor discussie. Enerzijds was er een groep lidstaten die strategische autonomie van de EU als prioriteit bepleitte. Anderzijds was er een groep lidstaten die strategische autonomie beperkt wil zien tot een aantal specifieke sectoren. Voor Vlaanderen is het behoud van het beginsel van een open economie essentieel. Dit werd zo door België naar voor gebracht. EU-hoofdonderhandelaar Michel Barnier deelde ook zijn visie op de onderhandelingen over het toekomstig partnerschap tussen de EU en het VK. Ondanks de zorgwekkende ontwikkelingen blijft de EU kalm en vastberaden inzetten op een ambitieus akkoord met het VK. De Raad bevestigde het vertrouwen in EU-hoofdonderhandelaar Barnier en het belang van behoud van de EU-eenheid. Daarnaast besprak de Raad een gecoördineerde aanpak van de beperkingen van het vrij verkeer binnen de Unie als gevolg van de COVID-19-crisis. De Raad bepleit een balans tussen coördinatie en flexibiliteit voor lidstaten. Het Duits Voorzitterschap rapporteerde tot slot over de recente trialogen met het Europees Parlement en de Europese Commissie over het Meerjarig Financieel Kader voor 2021-2027. Het Voorzitterschap meldde beperkte voortgang en de nood aan verder overleg de komende weken. Een aantal lidstaten benadrukte het belang van een sterk en effectief mechanisme inzake de rechtsstatelijkheid. België gaf ook mee dat de Brexit Adjustment Reserve inzetbaar moet zijn bij elke mogelijke uitkomst van de onderhandelingen.

1.3. Personeelwissels tekenen de handelsagenda tijdens de maand september

Op 8 september werd duidelijk dat Vice-Commissievoorzitter Valdis Dombrovskis het handelsportfolio van voormalig Commissaris Phil Hogan zal overnemen, in de veronderstelling dat het Europees Parlement de kandidatuur begin oktober steunt. Mairead McGuinness neemt Dombrovskis voormalige verantwoordelijkheden over, zijnde financiële diensten, financiële stabiliteit en de Kapitaalmarktenunie. Niet alleen de Europese Commissie schuift met personeel, ook bij de Wereldhandelsorganisatie (WTO) loopt er een selectieprocedure voor een nieuwe directeur-generaal. Binnen de WTO werd ook een panel opgezet door het geschillenbeslechtsorgaan in de zaak die de EU aanspande tegen Colombiaanse

antidumpingheffingen op Belgische, Nederlandse en Duitse diepgevroren aardappelproducten. Vlaanderen drong hier ook op aan vanwege de impact op de Vlaamse handel. Ten slotte kwamen de EU-handelsministers informeel samen op 20 en 21 september om van gedachten te wisselen over de plaats van het handelsbeleid in het economisch herstel en om de situatie in de Europese staalsector te bespreken.

1.4. Belang van onderzoek en innovatie ter verduurzaming Vlaamse zeehavens benadrukt tijdens ministeriële conferentie Transport

Op 8 september vond er een conferentie met de ministers van Transport plaats te Hamburg. Verduurzaming van de Europese scheepvaartsector met behoud van het internationaal concurrentievermogen was het centrale thema. Ministers gingen in gesprek met leden van het Europees Parlement en met de sector. Er was consensus over het feit dat de COVID-19-crisis het belang van goede maritieme verbindingen en haveninfrastructuur voor het in stand houden van Europese waardeketens aangetoond heeft. De lessen die de voorbije maanden getrokken konden worden (bv. belang van digitalisering), kunnen helpen om de toekomst van de sector vorm te geven op een duurzame wijze. Innovatie staat hierbij centraal, ook bij de omslag naar alternatieve/duurzame brandstoffen. Gezien de relevantie van de internationale scheepvaart voor de Vlaamse zeehavens en de rol van Vlaanderen als logistieke hub, onderlijnde België het belang van investeringen in onderzoek en innovatie om bij te dragen aan de verduurzaming van de Europese maritieme sector. Daarnaast moeten onze havens de ambitie om zich te positioneren als clean energy hubs verder kunnen waarmaken. Gezien de maritieme sector bij uitstek een internationale sector is, is het van belang dat de EU nauw blijft samenwerken met de Internationale Maritieme Organisatie.

1.5. Bespreking financiering NGEU en billijke taxatie tijdens informele Raad Economische en Financiële Zaken

Tijdens de informele Raad Economische en Financiële Zaken van 11 en 12 september wisselden de ministers onder meer van gedachten over de financiering van het Next Generation EU-programma via toekomstige eigen middelen. De Europese Raad heeft beslist tot de introductie van een plasticheffing en heeft de Commissie gevraagd om in de eerste helft van 2021 een voorstel neer te leggen voor een koolstofgrenscorrectiemechanisme en een digitale heffing. Een eerste informeel debat vond plaats tussen de ministers over hun verwachtingen hierrond, alsook wat betreft een gewijzigd ETS (het Europese emissiehandelssysteem) met mogelijke uitbreiding naar de luchtvaart en de maritieme sector. Het Belgische en Vlaamse standpunt over nieuwe eigen middelen omvat een open benadering in afwachting van een verdere analyse van en standpuntbepaling omtrent de concrete voorstellen van de Commissie. Evenwel kan er niet akkoord gegaan worden met nieuwe eigen middelen op basis van het ETS-systeem. De ministers bespraken ook het ontwikkelen van billijke en effectieve belastingregimes, één van de speerpunten in het werkprogramma van de Commissie en het Duits Voorzitterschap. Ze bespraken de werkzaamheden binnen de OESO om tot nieuwe internationale regels inzake ondernemingstaxatie te komen. Daarnaast werd voor het eerst het nieuwe belastingpakket van de Commissie besproken, nl. het fiscale actieplan, het voorstel inzake administratieve samenwerking (DAC 7) en de mededeling over goed fiscaal bestuur. Deze initiatieven zullen verder worden ondersteund.

1.6. Informele Raad Onderwijs in teken van verdere stappen in Kopenhagenproces

Op 16 en 17 september vond in Osnabrück de informele Raad van onderwijsministers plaats. De Informele Raad stond in het teken van het Kopenhagenproces betreffende een intensievere Europese samenwerking inzake beroepsonderwijs en -opleiding. De aanwezige delegaties bespraken de impact van de COVID-19-crisis op het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding. De Europese Commissie stelde haar nieuwe Vaardighedenagenda voor. Ook bereikten de ministers overeenstemming over de intentie om een gezamenlijke mededeling aan te nemen met verdere concrete stappen in het Kopenhagenproces.

1.7. Commissie onderzoekt eventuele verlenging Tijdelijk Kader voor Staatssteun

De ministers van Interne Markt vergaderden op 18 september virtueel over het verdiepen van de interne markt, voor een sterk herstel en een competitief en duurzaam Europa. De bijhorende Raadsconclusies werden een paar dagen later formeel aangenomen. Tijdens de traditionele tafelronde wisselden de ministers van gedachten over het pakket van maart 2020 (met een actieplan voor een betere uitvoering en handhaving van de regels inzake de eengemaakte markt en een rapport over de belemmeringen op de interne markt), alsook over de elementen die het meest geschikt zijn om de interne markt te versterken en het herstel van de Europese economie te vergemakkelijken. De lidstaten benadrukten opnieuw dat de interne markt cruciaal is voor het herstel en dat het pakket van maart 2020 relevant blijft om de interne markt te versterken en te verdiepen. De lidstaten hebben brede steun gegeven aan de Single Market Task Force (SMET), die het mogelijk moet maken om belemmeringen op de interne markt op te heffen. Ze herhaalden ook dat we moeten vermijden dat de lidstaten nieuwe belemmerende maatregelen zouden nemen in het geval van een terugval van de COVID-19-epidemie. Vlaanderen steunt de kernboodschappen van deze vergadering. Europees Commissarissen Vestager en Breton gaven aan dat de herstelfondsen voor COVID-19 gericht moeten worden op de groene, digitale en sociale transitie voor een veerkrachtiger EU en hadden het ook over een eventuele verlenging van het Tijdelijk Kader inzake Staatssteun na 31 december 2020, zoals al door een aantal lidstaten werd gevraagd. Ook Vlaanderen is een beperkte verlenging van het Tijdelijk Kader genegen.

1.8. Steun voor democratische aspiraties van het Wit-Russische volk

Tijdens de Raad Buitenlandse Zaken op 21 september werd van gedachten gewisseld over Wit-Rusland, en werd herhaald dat de EU de uitslag van de verkiezingen van augustus niet erkent, omdat deze niet vrij en niet eerlijk zijn verlopen. De ministers benadrukten dat ze de democratische aspiraties van het Wit-Russische volk steunen en riepen op tot nieuwe, vrije en eerlijke verkiezingen onder toezicht van de OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa). Vlaanderen steunt dit ten volle. Ook de sanctiekwestie werd besproken, waarbij de ministers opnieuw aangaven dat zij de politieke wil hebben om zo spoedig mogelijk nieuwe beperkende maatregelen aan te nemen. Vervolgens besprak de Raad de jongste ontwikkelingen in Libië. De ministers noemden de volgende prioriteiten: een permanent en duurzaam staakt-het-vuren in het kader van het VN bemiddelingsproces, de opheffing van de blokkade van de olie-infrastructuur in heel Libië en de hervatting van de politieke dialoog. Voorts nam de Raad nieuwe sancties aan tegen twee personen en drie entiteiten die de vrede en veiligheid in Libië ondermijnen, het wapenembargo schenden of schendingen van de mensenrechten begaan. Wat Rusland betreft, is de Hoge Vertegenwoordiger ingegaan op de vergiftiging van Aleksej Navalny. Er moet dringend een internationaal onderzoek komen, in volledige transparantie en in samenwerking met de Organisatie voor het verbod van chemische wapens.

1.9. Nieuwe compromisvoorstellen op tafel voor hervorming Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Op 21 september kwamen de ministers van Landbouw samen tijdens de Raad Landbouw en Visserij. Voor de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid streeft het Duits Voorzitterschap naar een akkoord tussen de lidstaten in oktober. Er zijn nog drie grote openstaande punten: de groene architectuur, de verdeling van directe betalingen en het nieuw beheermodel. De voorstellen tot compromis voor deze punten liggen op tafel. Uit de bespreking onder landbouwministers bleek echter dat ze nog altijd voor verdeeldheid zorgen, al zien we bij een toenemend aantal lidstaten een zekere compromisbereidheid. De Europese Commissie gaf verder een overzicht van de handel in agrovoedingsproducten en van de belangrijkste handelsrelaties. De deal met de Mercosur-landen zorgde andermaal voor beroering. Ook de relaties met de VS en het VK blijven een punt van bezorgdheid. Het Duits Voorzitterschap gaf uitleg bij de gevallen van Afrikaanse Varkenspest die werden vastgesteld bij een aantal everzwijnen aan de Poolse grens. Een aantal lidstaten vroeg om de activering van marktmaatregelen voor de varkenssector. Ook België sloot zich hierbij aan, gezien het belang van de varkenssector in Vlaanderen.

1.10. Minister Demir benadrukt belang van steun voor toeristische sector

Op 28 september organiseerde het Duits Voorzitterschap een informele ministeriële videoconferentie van de ministers van Toerisme. Doelstelling was om ervaringen uit te wisselen over de impact van de pandemie op de toeristische sector en om de uitdagingen voor het toerismebeleid en de te nemen beslissingen te bespreken. België werd vertegenwoordigd door Minister Demir. Zij besprak het belang van duidelijke communicatie en een gecoördineerde aanpak doorheen de EU. Ze benadrukte dat de toeristische sector een beroep moet kunnen doen op de herstellfondsen. Daarnaast sprak ze haar steun uit voor een Europese campagne om 'Destination Europe' te promoten. Ten slotte benadrukte ze het belang van digitale vaardigheden voor de toeristische sector, op basis van de Vlaamse ervaring met virtuele museumbezoeken en een app om toerisme te spreiden in tijd en ruimte.

1.11. Laatste fase Horizon Europa onderhandelingen gaat in: ministers van Onderzoek bereiken akkoord over openstaande bepalingen

De Raad Concurrentievermogen nam op 29 september een algemene benadering (*general approach - GA*) aan met betrekking tot de resterende openstaande bepalingen inzake Horizon Europa, het Kaderprogramma van de EU voor onderzoek en innovatie voor de periode 2021-2027. De openstaande kwesties waren door het Duits Voorzitterschap opgedeeld in vijf pakketten: horizontale voorzieningen, voorzieningen over synergieën met andere EU-programma's, financiering door het Herstelinstrument Next Generation EU, interne budgetverdeling van Horizon Europa, internationale samenwerking en associatie met derde landen. Op het niveau van het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (Coreper) kon eerder al een akkoord gevonden worden over de eerste drie pakketten. Over de twee laatste pakketten was er onvoldoende eensgezindheid waardoor deze voorgelegd werden aan de ministers tijdens de Raad. Wat de interne budgetverdeling betreft, werd het compromisvoorstel van het Duits Voorzitterschap om 200 miljoen euro te verschuiven van de budgetten voor de Europese Innovatieraad (EIC) naar de budgetten voor de Marie Skłodowska-Curie-acties aangenomen. Wat internationale samenwerking betreft, werd uitgegaan van een noodzakelijk evenwicht tussen openheid van het programma en de bescherming van de strategische belangen van de EU. De komende maand starten de finale trilogieën met het Europees Parlement.

1.12. Vlaanderen pleit voor voldoende aandacht voor voedselzekerheid in EU-relaties met Afrika

Op 29 september kwamen de EU-ministers voor Ontwikkelingssamenwerking samen om de toekomstige relaties tussen de EU en Afrika te bespreken, alsook de stand van zaken op te maken in de onderhandelingen over post-Cotonou. Vlaanderen onderschrijft de aandacht voor voedsel(on)zekerheid en toegang tot voedsel en veerkrachtige voedselsystemen. De onderhandelingen over het post-Cotonou-samenwerkingsakkoord met de ACP-landen (African, Caribbean and Pacific Group of States) gaan de laatste rechte lijn in. De punten die momenteel nog ter discussie staan, betreffen onder meer migratie, seksuele en reproductieve gezondheidsrechten en discriminatie. Bedoeling is om tegen eind oktober tot een finaal akkoord te komen. Vlaanderen pleit voor een ambitieus kader op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheidsrechten.

1.13. Aandacht voor behoud concurrentievermogen in kader van klimaatdoelstelling 2030

Op 30 september en 1 oktober vond de informele Raad Leefmilieu in Berlijn plaats. In een eerste sessie kwam de impact van natuurvernietiging op de menselijke gezondheid aan bod. Ministers benadrukten het belang van een mondiaal kader ter bescherming van de biodiversiteit voor de periode na 2020, dat volgend jaar op VN-niveau moet worden overeengekomen. In een tweede sessie konden de lidstaten vragen stellen en opmerkingen geven over het in september verschenen plan van de Europese Commissie om de Europese 2030-klimaatdoelstelling aan te scherpen tot een reductie van minstens -55% ten opzichte van 1990. De Commissie stelt dat de bijhorende effectbeoordeling heeft aangetoond dat een dergelijke aanscherping door middel van passend beleid zowel economisch haalbaar als gunstig is voor Europa, mits een snellere ontwikkeling van koolstofarme technologie en meer middelen om delocalisatie van de economie tegen te gaan. België wees erop dat er gewaakt moet worden over het behoud van concurrentievermogen van de EU, de strijd tegen (energie)armoede en het begeleiden van de industrie, de werknemer en de consument. België vroeg ook wanneer de Commissie een impactanalyse per lidstaat en per sector zou bezorgen.

2. Ontwikkelingen inzake EU-regelgeving

2.1. Voorstellen van richtlijn

Tussen 1 en 30 september 2020 werden drie voorstellen van richtlijn gepubliceerd. Zie bijlage II.

Deze behandelen volgende onderwerpen:

- wijziging van Richtlijnen 2006/43/EG, 2009/65/EG, 2009/138/EU, 2011/61/EU, EU/2013/36, 2014/65/EU, (EU)2015/2366 en EU/2016/2341
- de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan carcinogene of mutagene agentia op het werk
- de opname van isotanitazeen in de definitie van "drug"

2.2. Aangenomen richtlijnen

Tussen 1 en 30 september 2020 werden geen aangenomen richtlijnen gepubliceerd.

2.3. Omzetting EU-richtlijnen in de Vlaamse rechtsorde

In bijlage II gaat een stand van zaken van de omzetting van EU-richtlijnen in de Vlaamse rechtsorde.

2.3.1. Vlaams scorebord interne markt

Voor de categorie van "interne markt" richtlijnen publiceert de Europese Commissie tweemaal per jaar een scorebord. Het scorebord van de Europese Commissie is een rapport van de omzettingsprestaties van de 27 lidstaten, met inbegrip van België. Op basis van deze gegevens wordt een "Vlaams scorebord interne markt" samengesteld.

A. Vlaams scorebord december 2020

Het Vlaams scorebord van december 2020 telt 15 "interne markt" richtlijnen die Vlaanderen moet omzetten. Hier zijn al 6 richtlijnen van omgezet.

B. Vlaams scorebord juni 2021

Het Vlaams scorebord van juni 2021 telt 2 "interne markt" richtlijnen die Vlaanderen moet omzetten.

C. Vlaams scorebord december 2021

Het Vlaams scorebord van december 2021 telt 5 "interne markt" richtlijnen die Vlaanderen moet omzetten.

2.3.2. Overige Vlaamse omzettingsdossiers

Er zijn momenteel geen richtlijnen die niet onder de interne markt vallen die Vlaanderen moet omzetten.

2.4. Stand van zaken inbreukdossiers

De Vlaamse overheid moest in september 2020 nog maatregelen nemen in 13 inbreukdossiers (= de *lopende* inbreukdossiers). Het gaat om:

- 2 inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen
- 11 inbreukdossiers wegens niet-correcte of onvolledige omzetting of toepassing van richtlijnen of andere bronnen van het Europees recht

De Vlaamse overheid was in september 2020 betrokken in 14 inbreukdossiers waarin de nodige maatregelen reeds werden genomen (= de *afgeronde* inbreukdossiers). Het gaat om:

- 9 inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen
- 5 inbreukdossiers wegens niet-correcte of onvolledige omzetting of toepassing van richtlijnen en andere bronnen van het Europees recht

Overzichtstabel - stand van de procedure van de *lopende* inbreukdossiers:

Stand van de procedure	30.09. 2019	31.10. 2019	30.11. 2019	31.01. 2020	29.02. 2020	31.03. 2020	30.04. 2020	31.05. 2020	30.06. 2020	31.08. 2020	30.09. 2020
Ingebrekestellingen	8	9	9	11	11	11	12	13	13	12	11
Met redenen omklede adviezen	2	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2
Dagvaardingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eerste veroordeling door het Hof van Justitie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ingebrekestellingen na een eerste veroordeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dagvaardingen na een eerste veroordeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tweede veroordeling door het Hof van Justitie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal aantal inbreukdossiers	10	10	10	12	12	12	13	15	15	14	13

Bijlagen

Meer informatie vindt u als bijlage:

BIJLAGE I Agenda binnen de (Europese) Raad
BIJLAGE II Ontwikkelingen op het niveau van de omzettingen en inbreuken

Minister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management

Jan JAMBON